

Hiilirajamekanismin kansallisen toimeenpanon työryhmä

1. kokous

Aika	perjantai 27.1.2023 klo 12.15-14.00
Paikka	Eteläesplanadi 4 neuvotteluhuone Sali 9
Läsnä	Katja Tuokko / työ- ja elinkeinoministeriö (pj.) Juho Korteniemi / työ- ja elinkeinoministeriö Juhani Tirkkonen / työ- ja elinkeinoministeriö Anna-Maija Sinnemaa / työ- ja elinkeinoministeriö Malena Sell-Myllyoja / ulkoministeriö Ilari Valjus / valtiovarainministeriö Upi Talsi / valtiovarainministeriö Karoliina Anttonen / ympäristöministeriö Tom Ferm / Tulli Sture Skinnar / Tulli Teppo Säkkinen / Keskuskauppakamari Roope Ohlsbom / Suomen Yrittäjät Ville Raevuori / Suomen huolinta- ja logistiikkaliitto Tuomas Tikka / Kemianteollisuus ry Eeva Korolainen / Metsäteollisuus ry Kimmo Järvinen / Teknologiateollisuus ry Heli Leutonen / Tulli Antti Valle / työ- ja elinkeinoministeriö (Teams) Mika Honkanen / työ- ja elinkeinoministeriö (Teams) Anu Värilä / Energiavirasto (Teams) Kati Ruohomäki / Elinkeinoelämän keskusliitto (Teams) Petteri Haveri / Energiateollisuus ry (Teams) Pinja Tervonen / työ- ja elinkeinoministeriö (sihteeri)

1. Kokouksen avaus

Avattiin kokous ajassa 12.17.

Puheenjohtaja Katja Tuokko esitti avaussanat ja toivotti työryhmän jäsenet tervetulleeksi, jonka jälkeen käytiin esittelykierrros.

2. Työryhmän organisoituminen ja käsiteltävät kokonaisuudet

Puheenjohtaja Katja Tuokko (TEM) kertoi hiilirajamekanismi CBAM:sta ja työryhmän toiminnasta. CBAM on uusi EU-mekanismi hiilivuodon torjuntaan päästökaupan rinnalle. Tiedonkulkua eri organisaatioiden välillä halutaan edistää tämän työryhmän avulla. Työryhmän toimikausi on vuoden 2024 loppuun asti, mutta toimeenpano ei varmastikaan pääty siihen ja työryhmällä on mahdollisuus jatkaa epävirallisesti myös vuoden 2024 jälkeen.

Työryhmässä käsitellään Tullin tehtävien käytännön järjestäminen ja sitä koskevat kysymykset. Hiilirajamekanismin kansallinen lainsäädäntö tullaan käymään työryhmässä läpi. Toimeenpanossa EU-asetustyö on merkittävä ja tarvitaan suuri säädöstyö, sillä asiasta ollaan antamassa yhteensä 16 täytäntöönpanosäädöstä ja delegoitua säädöstä, joiden pohjalta mekanismeista tullaan säätämään vielä lain voimaantulon jälkeenkin. Työryhmässä käydään läpi myös tätä EU-tason työtä.

3. CBAM:ia koskevan asetuksen sisältö ja toimeenpano

Puheenjohtaja Katja Tuokko (TEM) kertoi, että hiilirajamekanismista löytyi sopu joulukuussa 2022. Kyse on isosta Fit for 55 –paketista, jonka yksi osa hiilirajamekanismi on. Tarkoitus on uudella tavalla pystyä torjumaan hiilivuotoa. Tuskin CBAM-asetustekstiin tulee enää muutoksia. Hiilivuodon torjunnan lisäksi CBAM:n tarkoitus on kannustaa kolmansia maita sellaiseen päästökauppaan mikä on ilmaston kannalta olennaista. Mukaan soveltamisalaan Euroopan parlamentin pyynnöstä tuli vety.

CBAM-maksu lähtee asteittain käyntiin ja maksua aletaan asteittain keräämään vuoden 2026 alusta. Maksu nousee vuosittain ja sitä mukaa kun maksu nousee, vastaaville tuotteille EU:ssa ilmaisjako vähenee. Keskeinen haaste mekanismeissa on se, että ilmaisjako poistuu CBAM-sektoreilla EU-teollisuuden viennissä eikä ratkaisua EU-viennin kilpailukykyhaasteisiin ei ole vielä löytynyt. Tämä tulee olemana yksi haaste ja jatkokeskustelun aihe. Iso kysymys on myös siirtymäkauden laskentasäännöt, mikä on merkittävää sen kannalta, kuinka uskottava mekanismista tulee. Tällä hetkellä akuutein vaihe on 1.10.2023 alkava raportointivelvoite ennen CBAM-maksun keräämistä. Käytiin läpi raportointivelvoite ja mitä raportointiin sisältyy. Käytiin myös läpi CBAM-maksun kerääminen ja mitä se tulee tarkoittamaan maahantuojille. CBAM-sertifikaatti on se päästöoikeus mistä CBAM-maailmassa puhutaan.

Teppo Säkkinen (Keskuskauppakamari) kysyi, että kun maahantuojalle tulee paljon vastuuta mekanismin myötä, niin minkälaisia velvoitteita tulee lähtömaan viranomaisille. Tuokko kertoi, ettei mekanismeilla ole toimivaltaa kolmansiin maihin. Annetaan ohjeistuksia kolmansille maille täytäntöönpanosäädöksissä, mutta ei voi velvoittaa heitä noudattamaan CBAM:n sääntelyä. Todentajat ovat tässä olennainen osa, sillä heidän täytyy todentaa, että CBAM-ilmoitus ja tarkastukset on oikein tehty.

Kimmo Järvinen (Teknologiateollisuus) kysyi, onko todistusvelvollisuus määritelty niin, että se on kolmannessa maassa vai sillä maalla johon tuotteet tuodaan. Todettiin, että velvollisuudet kohdistuvat maahantuojaan.

Teppo Säkkinen (Keskuskauppakamari) kysyi, onko maahantuojan vai valmistajan velvollisuus todistaa millaista hiilen hinnoittelua lähtömaassa on käytössä? Tuokko (TEM) kertoi, että tässäkin asiassa todistusvelvollisuus on maahantuojalla.

Tuomas Tikka (Kemianteollisuus) kysyi, miten pääsee kokonaan pois velvoitteista. Tuokko (TEM) kertoi mekanismin olevan todella tiukka eli vain ne maat jotka ovat EU:n päästökaupan piirissä ovat soveltamisalan ulkopuolella ja muista maista tuoduille tuotteille voidaan myöntää alennuksia.

4. Tullin esittäytyminen

Tom Ferm esitteli Tullin organisaation Tullista mm. tarjotaan yritysneuvontaa lupiin ja raportointiin liittyen. Tullin asiakkuus ja veronkanto -yksikkö on keskeisin CBAM:n valvonnassa. Tullista kerrottiin, että mekanismi koskee luonnollisia henkilöitä, jos tuodaan yli 150 euron edestä soveltamisalaan kuuluvia tuotteita, esimerkiksi ruuveja. Keskusteltiin sanktioista ja välillisen edustajan mahdollisesta raportointivelvollisuudesta raportointiaikana.

Malena Sell-Myllyoja (UM) kysyi, onko ollut puhetta, että CBAM-toimeenpano yhdistettäisiin ekosuunnitteluasetuksessa säädettyyn digitaaliseen tuotepassiin. Juhani Tirkkonen (TEM) vastasi, että täytyy tarkistaa, onko asiasta keskusteltu ja ottaa asia puheeksi.

5. CBAM:n kansalliset lainsäädäntötarpeet

Katja Tuokko kertoi, että CBAM on asetus eli se tulee jäsenmaissa sellaisenaan voimaan ja kansalliset viranomaiset voivat nojata asetuksen tekstiin. Mekanismin voimaantulon myötä tulee myös kansallisia lainsäädäntötarpeita, mutta ne eivät ole niin suuria.

CBAM:sta tullaan antamaan hallituksen esitys viranomaisten toiminnasta. HE on tarkoitus laittaa lausuntokierrokselle ennen kesää. Itse lainsäädäntö voidaan viedä eduskuntaan vasta ensi syksynä keväällä pidettävien eduskuntavaalien vuoksi. Tavoite on, että vuoden vaihteessa asiat saataisiin lainvoimaisiksi. Ilmassa on kuitenkin monia kysymysmerkkejä, jotka voivat vaatia kansallisia lainsäädäntötarpeita myöhemminkin. Hallituksen esitys on TEM:ssä valmistelussa ja sitä voidaan tässäkin työryhmässä käsitellä. Juhani Tirkkonen (TEM) kertoi tarkemmin valmistelun aikataulusta.

Petteri Haveri (Energiateollisuus) kysyi, onko sanktioista tulossa delegoitua säädöstä. Katja Tuokko kertoi, että ensimmäisessä täytäntöönpanosäädöksessä, joka koskee raportointijaksoa, voidaan antaa myös ohjeita sanktioista, mutta ei vielä tietoa käsitelläkö näitä täytäntöönpanosäädöksessä. Nostettiin esiin, että sanktioiden osalta tärkeää, että mekanismi ei johda siihen, että hakeudutaan EU-maihin, joissa sanktiot ovat löyhemmät.

6. Tiedotussuunnitelma

Heli Leutonen kertoi Tullin CBAM-viestinnästä asiakkaille ja sidosryhmille. Tällä viikolla on julkaistu nettisivut hiilirajamekanismista. Lisäksi tiedotteet, uutiskirjeet ja mediatiedotteet ovat tulossa. Tarkoituksena kertoa asiasta asiakas- ja sidosryhmätilaisuuksissa. Tullilla on olemassa yhteis-sähköposti asiakkaiden kysymyksien keräämiseen ja mahdollisesti myös näihin vastaamiseen. Sähköposti on jo toiminnassa.

Viestinnän tavoitteena on, että maahantuojat tietävät mitä on tulossa ja mihin se vaikuttaa. Heli Leutonen pyysi miettimään oman organisaation 1-3 tärkeintä tavoitetta, joiden tulee toteutua viestinnässä, jotta se olisi

onnistunutta. Pyydettiin myös miettimään, miten eri organisaatioissa voidaan auttaa tavoitteiden toteuttamisessa. Käytettiin muutama minuutti näihin vastaamiseen.

7. Muut asiat ja seuraavan kokouksen päättäminen

Päätettiin pitää seuraavat kokoukset alustavasti torstaina 2.3. klo 12-14 ja tiistaina 4.4. 10-12.

Päätettiin kokous ajassa 13.59.